

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 208/2021-19

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky obchodnej spoločnosti **Stavebno-obchodná firma Žabecký, s. r. o.**, Stará Košická 7, Nižný Klátov, IČO 45 905 690, zastúpenej spoločnosťou Vojčík & Partners, s. r. o., Rázusova 13, Košice, IČO 36 866 563, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Leo Teodor Vojčík, proti uzneseniu Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 6 Up 162/2020 zo 4. septembra 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 28. októbra 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), základného práva na rovnosť v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy v spojení s čl. 2 ods. 2 a čl. 13 ods. 1 písm. a) ústavy uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti a napadnutého uznesenia vyplýva, že sťažovateľka bola v procesnom postavení žalovanej strany v upomínacom konaní vedenom Okresným súdom Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“), proti ktorej sa [REDACTED] (ďalej len „žalobca“) domáhal zaplataenia sumy 16 544,99 eur s príslušenstvom. Okresný súd vydal 12. marca 2020 platobný rozkaz sp. zn. 6 Up 162/2020 (ďalej len „platobný rozkaz“), ktorým sťažovateľku zaviazal zaplatiť žalobcovi istinu s príslušenstvom. Vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľka pohl'adávkou žalobcu neuznala, podala elektronicky proti platobnému rozkazu odpor. Neurobila tak prostredníctvom formulára uverejneného na webovej stránke <<https://www.justice.gov.sk>>

alebo prostredníctvom poštového podniku, ale prostredníctvom formulára uverejneného na webovej stránke <<https://www.slovensko.sk>>.

3. Sťažovateľke bolo 10. augusta 2020 doručené uznesenie okresného súdu č. k. 6 Up 162/2020 zo 7. augusta 2020, ktorým vyšší súdny úradník okresného súdu rozhodol tak, že odpor sťažovateľky ako žalovanej proti platobnému rozkazu odmietol z dôvodu, že nebol podaný prostredníctvom formulára na to určeného, ale prostredníctvom formulára, ktorý nie je určený pre upomínacie konanie, a teda nespĺňa zákonné náležitosti.

4. Proti predmetnému uzneseniu okresného súdu podala sťažovateľka sťažnosť, o ktorej rozhodol okresný súd napadnutým uznesením vydaným sudcom tak, že ju zamietol. Podľa názoru sťažovateľky je napadnuté uznesenie okresného súdu arbitrárne.

II.

Argumentácia sťažovateľky

5. Proti napadnutému uzneseniu o zamietnutí sťažnosti sťažovateľky proti uzneseniu vydanému vyšším súdnym úradníkom, ktorým bol odmietnutý ňou podaný odpor proti platobnému rozkazu pre nesplnenie zákonných náležitostí, podala sťažovateľka túto ústavnú sťažnosť, v ktorej vo vzťahu k porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru predovšetkým argumentuje prílišným formalizmom pri výklade a aplikácii práva, konkrétne § 12 ods. 1 písm. c) v spojení s § 11 ods. 2 zákona č. 307/2016 Z. z. o upomínanom konaní a o doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o upomínanom konaní“), ktorý je v rozpore s ústavným súdom aplikovanou doktrínou materiálneho právneho štátu.

6. Napadnuté uznesenie neobsahuje podľa názoru sťažovateľky dostatočné odôvodnenie, keďže jedinou odpoveďou na argumenty sťažovateľky bolo odmietajúce uznesenie, ktoré má charakter tzv. formulárového rozhodnutia, ktoré je len vopred pripraveným kompilátom.

7. Okresný súd si rozhodnutím o odmietnutí odporu proti platobnému rozkazu uzurpuje pozíciu formalistického ochrancu ostatných všeobecných súdov prvej inštancie, ktorým *de facto* znemožnil vykonávať ich prvoradú úlohu, ktorou je rozhodovať v súdnych konaniach.

8. Sťažovateľka uviedla, že okresný súd v danej právnej veci opomenul skutočnosť, že aj v upomínanom konaní je potrebné subsidiárne aplikovať Civilný sporový poriadok (ďalej aj „CSP“) okrem § 126 CSP. Aj v tomto konaní je potrebné skúmať obsah podania a tento uprednostniť pred formou. Pokiaľ súd posúdi inak perfektné podanie tak, že perfektné nie je, ide o svojvoľný postup súdu, ktorý je nezákonný.

9. Sťažovateľka ďalej namieta, že okresný súd v napadnutom uznesení konštatuje, že z dôvodu urýchlenia určitej sporovej agendy zákonodarca vyžaduje pre tento typ súdneho konania formálnu prísnosť v podobe formulárového konania. V rozpore s uvedeným tvrdením okresný súd súčasne uviedol, že bežne akceptuje odpory podávané v listinnej forme. Podľa sťažovateľky tak okresný súd uplatňuje striktný formalizmus iba pri elektronických formulároch, avšak nemusí sa dodržiavať v prípade, ak sa odpor podá v listinnej podobe. Zároveň okresný súd poukazuje na skutočnosť, že formuláre určené pre podanie odporu v upomínanom konaní a pre podanie odporu podľa Civilného sporového poriadku sú odlišné, a preto nejde o prílišný formalizmus zo strany súdu.

10. Sťažovateľka tiež argumentuje, že zákon o upomínacom konaní nemá osobitné ustanovenia o výklade prejavu vôle. Ak je však z úkonu účastníka konania zrejmé, čo chcel týmto prejavom vôle dosiahnuť, nemôže byť jedinou prekážkou pre pokračovanie v súdnom konaní nedostatok formy.

11. Podľa názoru sťažovateľky okresný súd svojím rigidným výkladom § 11 ods. 2 zákona o upomínacom konaní dospel k právnym záverom, ktoré sú v rozpore s ústavnosťou, priečia sa účelu a zmyslu upomínacieho konania, ako aj zákonu o upomínacom konaní, ktorého cieľom nie je odnímanie práv žalovaných, ktorí sa riadne a včas bránia proti vydanému platobnému rozkazu.

12. K porušeniu princípu rovnosti účastníkov konania sťažovateľka uviedla, že už zo samotnej koncepcie zákona o upomínacom konaní vyplýva určitá nerovnosť v právach a povinnostiach žalobcu a žalovaného. Žalobca určuje právny režim, akým sa bude celé konanie spravovať, je zo strany súdu vyzývaný na opravu chýb v písaní a počítaní. Najzásadnejšie sú diametrálne odlišné dôsledky odmietnutia návrhu podľa § 6 ods. 3 zákona o upomínacom konaní, keď žalobca môže svoj návrh podať opätovne, a odmietnutia odporu podľa § 12 zákona o upomínacom konaní, keď žalovaný už nemá žiadnu možnosť domáhať sa svojich práv a oprávnených záujmov. Sťažovateľka považuje za rozporné s princípom materiálneho právneho štátu, aby ako bdely subjekt, ktorý si chráni svoje práva a oprávnené záujmy, využívajúc zákonné prostriedky, čelila rovnakým právnym dôsledkom ako ten, kto nie je bdely k svojim právam.

13. Vo vzťahu k poručeniu čl. 2 ods. 2 a čl. 13 ods. 1 písm. a) ústavy sťažovateľka považuje za otázne, či postup, keď zákon hovorí iba o zverejnení tlačiva na webovom sídle Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“), je postačujúci pre uloženie povinnosti sťažovateľke použiť konkrétny formulár v zmysle výkladu okresného súdu. Žiaden z relevantných a súdom aplikovaných všeobecne záväzných právnych predpisov neukladá sťažovateľke povinnosť využiť pri elektronickom podaní odporu portál eŽaloby a nezakazuje odpor podať tak, že vyplnený elektronický formulár bude vytlačený, naskenovaný, autorizovaný a takto spolu s prílohami podaný prostredníctvom portálu slovensko.sk. Sťažovateľka je preto toho názoru, že pokiaľ okresný súd neuznal ňou podaný odpor ako právne relevantný, ide o postup nezákonný a protiústavný.

14. V podaní doručenom ústavnému súdu 3. novembra 2020 sťažovateľka oznámila, že v predmetnej právnej veci podala aj podnet generálnemu prokurátorovi Slovenskej republiky na podanie dovolania podľa § 458 CSP. Tiež uviedla, že ústavné sťažnosti v obdobných veciach vedené pod sp. zn. III. ÚS 380/2020 a I. ÚS 484/2020 ústavný súd prijal na ďalšie konanie.

15. V podaní doručenom ústavnému súdu 9. apríla 2021 sťažovateľka oznámila, že bola Generálnou prokuratúrou Slovenskej republiky vyrozumená, že jej podnetu na podanie dovolania nebolo vyhovené.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

16. Podstatou ústavnej sťažnosti je predovšetkým namietané porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) uznesením okresného súdu, ktorým bola zamietnutá sťažnosť sťažovateľky proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka z dôvodu, ktorým formalistickým výkladom zákona o upomínacom konaní odmietol odpor sťažovateľky pre nesplnenie zákonných podmienok na vydanie platobného rozkazu, čím postupoval v rozpore s doktrínou materiálneho štátu. Sťažovateľka ďalej namieta porušenie základného práva na rovnosť v konaní (čl. 47 ods. 3 ústavy), poukazujúc na celú koncepciu zákona o upomínacom konaní, z ktorého vyplýva určitá nerovnosť v právach a povinnostiach žalobcu a žalovaného. Sťažovateľka ďalej namieta nesplnenie podmienky všeobecnej právnej záväznosti elektronického formulára, ktorý netvorí prílohu zákona o upomínacom konaní a ani iného zákona. Podľa sťažovateľky tak v rozpore s čl. 13 ods. 1 ústavy formulár uverejnený len na webovej stránke príslušného ministerstva nemôže byť právne záväzný.

III.1. K namietanému porušeniu práva na spravodlivý proces:

17. Pokiaľ ide o namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ku ktorému malo dôjsť napadnutým uznesením, ústavný súd najskôr uvádza, že zákon o upomínacom konaní je alternatívnym riešením sporov o peňažné plnenie a pozná výlučne elektronické konanie, v ktorom sa rozhoduje o vydaní platobného rozkazu, teda možno konštatovať, že ide o elektronickú alternatívu k už existujúcemu režimu platobného rozkazu, ktorý je upravený v ustanoveniach Civilného sporového poriadku. Zákon o upomínacom konaní predpokladá posielanie návrhov vo forme štandardizovaných elektronických formulárov zverejnených na webovom sídle ministerstva. Štandardizované formuláre sprevádzajú celé konanie, a to aj pre prípad podania odporu, ak je tento podaný elektronickými prostriedkami. Vzhľadom na to, že ide o alternatívny spôsob riešenia konkrétneho druhu sporov, ktorého účelom je najmä urýchlenie vyriešenia určitej sporovej agendy, zákonodarca vyžaduje pre tento typ súdneho konania formálnu prísnosť v podobe formulárového konania.

18. Z dôvodu komplexnejšieho posúdenia danej veci ústavný súd považuje za vhodné poukázať na relevantné ustanovenia zákona o upomínacom konaní, ktoré okresný súd pri rozhodovaní vo veci sťažovateľky aplikoval.

19. Podľa § 11 ods. 1 zákona o upomínacom konaní proti platobnému rozkazu môže žalovaný podať odpor, ktorý musí byť vecne odôvodnený. Podaním odporu sa platobný rozkaz zrušuje; to neplatí, ak bol odpor odmietnutý. Podaný odpor nemožno vziať späť.

Podľa § 11 ods. 2 zákona o upomínacom konaní ak sa odpor podáva elektronickými prostriedkami, musí byť podaný prostredníctvom na to určeného elektronického formulára, ktorý musí byť autorizovaný podľa osobitného predpisu.

Podľa § 12 ods. 1 písm. c) zákona o upomínacom konaní súd bez toho, aby vyzýval žalobcu na vyjadrenie, odmietne odpor podaný elektronickými prostriedkami inak ako podľa § 11 ods. 2.

Podľa § 15 ods. 1 zákona o upomínacom konaní ak tento zákon neustanovuje inak, na konanie podľa tohto zákona sa použije Civilný sporový poriadok okrem § 126.

20. Vzhľadom na uvedené sa ústavný súd nestotožňuje s argumentáciou sťažovateľky týkajúcou sa odopretia spravodlivosti v dôsledku formalistického prístupu okresného súdu pri posúdení splnenia podmienok na podanie odporu proti platobnému rozkazu vyžadovaných zákonom o upomínacom konaní. Sťažovateľka nepochybne zanedbala svoju zákonnú povinnosť a odpor proti platobnému rozkazu síce podala elektronicky, nie však prostredníctvom na to určeného formulára zverejneného na webovom sídle ministerstva. Táto okolnosť napokon vyplýva z ústavnej sťažnosti. Nedodržaním prísne stanovených a vyžadovaných formálnych podmienok na podanie odporu sa preto sťažovateľka, ktorá bola navyše v konaní pred okresným súdom zastúpená kvalifikovaným právnym zástupcom, sama vystavila zákonnému následku v podobe odmietnutia odporu v súlade s citovaným § 12 ods. 1 písm. c) zákona o upomínacom konaní. V takom prípade už okresný súd nemal povinnosť vysporiadať sa s podaným odporom z hľadiska relevantnosti v ňom uvedených námietok. Ak teda okresný súd napadnutým uznesením sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu o odmietnutí odporu zamietol, nemožno také rozhodnutie považovať za arbitrárne a ústavne neudržateľné, ktorým by došlo k odmietnutiu spravodlivosti tak, ako to tvrdí sťažovateľka.

21. Ústavný súd už uvedenú problematiku používania elektronických formulárov v upomínacom konaní opakovane riešil, pričom dospel k obdobným právnym záverom ako v tomto prípade. Ide o uznesenia ústavného súdu, ktorými boli ústavné sťažnosti odmietnuté z totožných dôvodov, napr. sp. zn. IV. ÚS 118/2020, IV. ÚS 369/2020, I. ÚS 472/2020, II. ÚS 177/2020, I. ÚS 479/2020 či I. ÚS 37/2021. K obdobným právnym záverom dospel aj Najvyšší súd Slovenskej republiky v uznesení č. k. 2 Ndob 12/2020 z 26. augusta 2020, v ktorom uviedol, že podanie, ktoré je založené v spise na č. 1. 32 s potvrdením o prijatí na č. 1. 45 spisu, nespĺňa predpoklady podania odporu elektronickými prostriedkami tak, ako to vyplýva z § 11 ods. 2 zákona o upomínacom konaní. Okresný súd mal preto dôsledne skúmať splnenie predpokladov, či podaný odpor spĺňa náležitosti potrebné pre jeho vecné prejednanie príslušným súdom v nadväznosti na zákon o upomínacom konaní (rovnaký záver bol prijatý aj v uznesení Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 3 Ndob 11/2009 z 20. novembra 2019). Sťažovateľka vo svojej argumentácii poukazuje aj na to, že ústavný súd v obdobných veciach vedených pod sp. zn. III. ÚS 380/2020 a I. ÚS 484/2020 prijal ústavné sťažnosti na ďalšie konanie. Vo veci sp. zn. III. ÚS 380/2020 ústavný súd nálezom z 30. marca 2020 rozhodol o porušení základného práva na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie, teda zaujal opačný právny názor. Ústavný súd k uvedenému dodáva, že dôveru v určitú rozhodovaciu prax v skutkovo a právne porovnateľných veciach vyvoláva až rozhodovacia prax, ktorá sa ustálila po určitú dobu, a nie ojedinelé rozhodnutie vybočujúce z určitej línie rozhodovania (m. m. I. ÚS 312/2019, IV. ÚS 520/2020).

22. Vzhľadom na uvedené ústavný súd ani v danom prípade nezistil, že by výklad právnych noriem aplikovaných v právnej veci sťažovateľky a závery okresného súdu prezentované v napadnutom uznesení boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a nevyplývajú z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Medzi napadnutým uznesením okresného súdu a sťažovateľkou namietaným

porušením označených práv podľa ústavy a dohovoru teda neexistuje taká príčinná súvislosť, ktorá by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohla reálne viesť k záveru o vyslovení ich porušenia. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť sťažovateľky v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

III.2. K namietanému porušeniu práva na rovnosť strán:

23. Vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 47 ods. 3 ústavy, ktoré sťažovateľka odvádza od ustanovení zákona o upomínacom konaní, v ktorých identifikuje možné nerovné postavenie žalobcu a žalovaného, ústavný súd uvádza, že túto námietku je nepochybne potrebné vnímať ako námietku ústavnej neudržateľnosti príslušných ustanovení zákona o upomínacom konaní (predovšetkým § 11 ods. 2 zákona o upomínacom konaní).

24. V tejto súvislosti ústavný súd považuje za vhodné poukázať na právny názor vyplývajúci z jeho ustálenej judikatúry, podľa ktorého „každé konanie pred ústavným súdom možno začať len ako samostatné konanie a len na návrh oprávnených subjektov, a preto žiadne z nich nemôže tvoriť súčasť iného druhu konania pred ústavným súdom a na základe jeho vlastného rozhodnutia. Ústavná a zákonná úprava konaní pred ústavným súdom ich preto koncipuje výlučne ako samostatné konania a nepripúšťa možnosť uskutočniť ich aj v rámci a ako súčasť iného druhu konania (konaní) pred ústavným súdom.“ (II. ÚS 66/01, tiež II. ÚS 184/03, III. ÚS 184/06, IV. ÚS 314/07). Z citovaného okrem iného vyplýva, že v konaní o ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nemôže ústavný súd uplatniť právomoc, ktorou disponuje v konaní o súlade právnych predpisov podľa čl. 125 ústavy. Záver vyplývajúci z citovaného právneho názoru má nesporne aj ústavnú relevanciu, a to zvlášť v prípadoch, ak by sa v konaní, ktoré patrí v zmysle čl. 131 ods. 2 ústavy do pôsobnosti senátu ústavného súdu, mala uplatniť právomoc, ktorú ústava zveruje do pôsobnosti pléna (čl. 131 ods. 1 ústavy), čo je aj prípad sťažovateľky. Aj ústavný súd je totiž viazaný čl. 2 ods. 2 ústavy, a preto si senát ústavného súdu preskúmavajúci vec sťažovateľa nemôže v rozpore s ústavnou úpravou atrahovať právomoc pléna ústavného súdu, a to ani vtedy, ak by to v okolnostiach prípadu mohlo byť v prospech ochrany základných práv a slobôd (porovnaj IV. ÚS 50/2010). Senát ústavného súdu nedisponuje teda právomocou rozhodnúť o tom, či príslušné ustanovenia zákona o upomínacom konaní v kontexte argumentácie sťažovateľky o možnom nerovnom postavení navrhovateľa a odporcu v upomínacom konaní sú alebo nie sú v súlade s ústavou (čl. 47 ods. 3 ústavy), a preto ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľky v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde.

III.3. K namietanému porušeniu čl. 2 ods. 2 a čl. 13 ods. 1 písm. a) ústavy:

25. Sťažovateľka osobitným spôsobom namietala aj porušenie čl. 2 ods. 2 a čl. 13 ods. 1 písm. a) ústavy upravujúcich všeobecné ústavné princípy, avšak argumentačne odôvodnila namietané porušenie týchto článkov tým, že formulár uverejnený na webovom sídle ministerstva nemôže byť právne záväzný. Ústavný súd vo vzťahu k uvedenej námietke zdôrazňuje, že i túto je nepochybne potrebné vnímať ako námietku ústavnej neudržateľnosti príslušných ustanovení zákona o upomínacom konaní, a preto i túto časť ústavnej sťažnosti, poukazujúc

na svoje závery obsiahnuté v bode 24 tohto uznesenia, odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

P o u ě n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. apríla 2021

Libor Duľa
predseda senátu